

Långström Mikael, Rantanen Tapio, Landes
Sonja

4.11.2025

Asia

EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden yhteisön (CELAC) huippukokous 9.–10.11.2025

Kokous/tapaaminen

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden yhteisön (*Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños*, CELAC) huippukokous järjestetään 9.-10.11.2025 Santa Martassa, Kolumbiassa. Edellinen huippukokous järjestettiin 17.-18.7.2023 Brysselissä kahdeksan vuoden tauon jälkeen. Vuoden 2025 huippukokous osoittaa tahtotilan palata tiiviimpään, kahden vuoden välein toistuvaan tahtiin.

Huippukokouksen prioriteeteiksi on määritelty 1) demokratia ja monenkeskinen järjestelmä, 2) kaupan ja taloudellisten suhteiden edistäminen, 3) ilmasto ja uusiutuva energia sekä 4) kansalaisten turvallisuus ja järjestäytynyt rikollisuus. Kokouksen ohjelmaan kuuluu avausistunto, täysistunto sekä Kolumbian presidentti Gustavo Petron isännöimä illallinen. Huippukokouksen liepeillä järjestetään bisnes- ja kansalaisyhteiskuntafoorumit. Lisäksi huippukokouksen aikana järjestetään EU-Karibia-foorumi, jossa EU edustaa jäsenmaita. Huippukokouksessa on myös mahdollisuus kahdenvälisiin tapaamisiin.

Huippukokoukselta odotetaan yhteisen julkilausuman lisäksi kahta alueellista julistusta, joista toinen koskee yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa ja toinen hoivataloutta.

2. SUOMEN TAVOITE

Huippukokous on EU:lle tilaisuus osoittaa sitoutumista Latinalaisen Amerikan ja Karibian (LAK) alueeseen, mikä on nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa entistäkin tärkeämpää. Alue on monissa kysymyksissä EU:n kanssa samanmielinen ja tarjoaa myös

merkittäviä kaupallisia mahdollisuuksia niin EU:lle kuin Suomellekin. Suomi tukee ponnisteluja suhteen vahvistamiseksi LAK-alueeseen.

Suomi pitää EU-CELAC-huippukokouksen järjestämistä ja suhteiden pitkäjänteistä vahvistamista Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden kanssa tärkeänä. Monet maat ovat Suomen ja EU:n kanssa samanmielisiä monenkeskisissä kysymyksissä, mm. ilmastokysymyksissä ja Ukrainan tukemisessa. Lisäksi alueeseen liittyy merkittävää kaupallista potentiaalia.

Suomi pitää tärkeänä, että EU ja Latinalainen Amerikka ja Karibia ylläpitävät ja syventävät yhteistyötä monenkeskisen järjestelmän, demokratian, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden vahvistamisessa, sekä ilmastomuutoksen ja muiden globaalien haasteiden ratkaisemisessa. Suomi katsoo, että kokouksessa on tärkeää välittää viesti CELAC-maille tarpeesta tuomita Venäjän hyökkäyssota sekä vahvistaa tuki Ukrainan itsemääräämisoikeuden ja alueellisen koskemattomuuden kunnioittamiselle.

Suomi tukee EU-Mercosur- ja EU-Meksiko-kauppasopimusten sopimuskokonaisuuksien pikaista allekirjoittamista ja voimaansaattamista. Kumpikin sopimus vahvistaa kumppanuutta ja Euroopan unionin asemaa Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueella sekä samalla EU:n globaalia roolia, vaikuttavuutta ja kilpailukykyä. Yhteiseen arvopohjaan perustuvien kumppanuuksien merkitys on korostunut entisestään vallitsevassa geopolitiittisessa tilanteessa.

Suomi pitää EU:n alueellista Global Gateway -investointiohjelmaa tärkeänä osana EU-CELAC-suhteiden tiivistämistä. Suomi painottaa ohjelmassa eritoten digitalisaatiota ja turvallisia sekä luotettavia tietoverkkoyhteyksiä.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoasiainneuvosto keskusteli EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian suhteista sekä huippukokouksesta 15.7. ajankohtaisasiana. Lisäksi aihetta käsiteltiin syvällisemmin YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä 24.9. EU- ja CELAC-maiden ulkoministerikokouksessa, jossa Suomea edusti ulkoministeri Valtonen.

CELAC-puheenjohtajamaana Kolumbialla on keskeinen rooli huippukokouksen valmistelussa. Kolumbia on vastuussa julkilausumaluonnoksen jakamisesta. EUH on koordinoanut EU-jäsenmaiden kantoja julkilausumaan. EU:n aloitteesta huippukokoukseen valmistellaan lisäksi kahta ei-sitovaa julistusta, joista toinen käsittelee kansalaisten turvallisuutta ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaista yhteistyötä (*Alliance on Citizen Security*) sekä hoivataloutta (*Pact on Care*). Julistukset osoittavat yhteistä tahtotilaa ja luovat pohjaa yhteistyölle aiheiden parissa.

4. TAUSTA

Edellinen EU-CELAC-huippukokous järjestettiin vuonna 2023, mitä edelsi kahdeksan vuoden tauko. Tauon taustalla olivat CELAC-maiden erimielisyydet Venezuelan osallistumisesta yhteistyöhön.

EU:lla on strateginen tarve tiivistää suhteita Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen maihin. CELACiin kuuluvat kaikki Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen 33 valtiota. Yhdessä EU- ja CELAC-maat edustavat 14 prosenttia maailman väestöstä, 21 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta ja peräti kolmasosaa YK:n äänistä. Huippukokous tarjoaa mahdollisuuden syventää EU:n sitoutumista alueeseen, mitä pidetään nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa tärkeänä. Tahtotilasta suhteiden tiivistymiselle kertoo myös paluu sykliin, jossa huippukokous järjestetään kahden vuoden välein.

Huippukokouksen julkilausuman odotetaan vuoden 2023 tavoin kattavan mm. monenvälisen sääntöpohjaisen yhteistyön vahvistamisen, kaupallistaloudellisen yhteistyön, kestävä kehityksen, ilmastonmuutoksen, vihreän siirtymän sekä kansalaisten turvallisuuden ja järjestäytyneen rikollisuuden. EU:n aloitteesta valmisteltavat erillisjulkilausumat paneutuvat kahteen teemaan, jotka ovat kummallekin alueelle tärkeitä. Eritoten järjestäytynyt rikollisuus on aihe, joka koskettaa monia LAK-alueen maita. Suomessakin on nähty, että tiivistyvä yhteistyö sen torjumisessa LAK-alueen kanssa on hyödyksi. Niin ikään hoivatalous on ajankohtainen ja relevantti tiivistyvän yhteistyön ala.

Huippukokouksessa noussevat esille myös kauppa- ja investointisopimukset alueen maiden kanssa. EU-Mercosur-sopimuksen osalta komissio ja Mercosur-maat (Brasilia, Argentiina, Paraguay, Uruguay) pääsivät sopuun EU-Mercosur -kumppanuussopimuksesta 6.12.2024, 25 vuoden neuvottelujen jälkeen. Toteutuessaan sopimus luo maailman suurimman vapaakauppa-alueen. Suomi tukee sopimuksen pikaista allekirjoittamista ja voimaansaattamista. EU-Meksiko-globaalisopimus on niin ikään ollut uudistettavana ja neuvottelut saatettiin päätökseen 17.1.2025. Uudistetulla sopimuskokonaisuudella luodaan EU:n ja Meksikon välille johdonmukainen, kattava ja ajantasainen kehys, jolla vahvistetaan kumppanuutta ja edistetään talous- ja kauppasuhteita. EU:n ja Chilen välinen väliaikainen kauppasopimus on astunut voimaan helmikuussa 2025, ja modernisoitua puitesopimusta koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä.

Vuosina 2022–2023 EU:n ja CELAC-maiden tavara- ja palvelukauppa oli 395 miljardin euron arvoista. Nousu vuoden 2013 luvuista on 45 %. EU on LAK-alueen kolmanneksi suurin kauppakumppani Yhdysvaltojen ja Kiinan jälkeen, LAK-maat puolestaan EU:lle viidenneksi suurin. EU on johtava investoija alueella: vuonna 2022 suorat ulkomaiset investoinnit olivat yli 741 miljardia euroa.

Huippukokouksen yhteydessä järjestetään kansalaisyhteiskuntafoorumi (7.-8.11.2025), joka tuo yhteen kansalaisyhteiskuntatoimijoita Euroopasta sekä Latinalaisesta Amerikasta ja Karibialta. Kansalaisyhteiskuntafoorumeja järjestävät EU ja Kolumbia. Lisäksi järjestetään bisnesfoorumi (9.-10.11.2025), jonka tavoite on vahvistaa kaupallisia suhteita ja sijoituksia alueiden välillä. Tapahtumaa järjestävät Kolumbian ja EU:n lisäksi Latinalaisen Amerikan kehityspankki IDB (*Inter-American Development Bank*) sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian kehityspankki CAF (*Development Bank for Latin America and the Caribbean*). Myös suomalaisia yrityksiä on kutsuttu mukaan bisnesfoorumiin.